

FOGL E. vászon- és fehérneműgyár-raktára
 Kärnthnerstrasse Nr. 27, a Himmelpfort-utca szegletboltjában

„ZUM ERZHERZOG KARL“ Bécsben.

Bel- és külföldön tetemes kivitelre és szállításainál fogva ismeretes

Szabott árak jótállás mellett.

Férfi-íngék (Megrendelésnél a nyakbőség kéretik) 3 ft., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft. — 5 ft-ig a legfinomabb.

Női-íngék (Megrendelésnél a mellbőség kéretik) sima 1 ft., 80 kr., horgolt és svájci redős mell 2 ft. 50 kr., himzett 3 ft. 50 kr., újan hímzett francia alakú és angol lady-alakú, ezek igen finom vászon-íngék redőkkel, botétkkel és valódi csipkékkel, ára csak 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., 6 ft. 50 kr. a legfinomabb.

Vászon férfi-gatyák (Megrendelésnél a hasbőség kéretik) német 1 ft., 1 ft. 50 kr., magyar 1 ft. 75 kr., 2 ft., francia 2 ft. 25 kr., 3 ft. 3 ft. 50 kr. a legfinomabb.

12 darab vászon zsebkendő, kisebb fajta 1 ft. 50 krtól 2 ft-ig, a nagyobb 2 ft. 50 kr., színesek is ugy szinte czérna-batizkendők hölgyeknek, és vastagszövetűek férfiaknak 3 ft. 50 kr., 5 ft., 7 ft., 10 ft-ig a legfinomabb.

12 darab törökzöld- vagy asztalkendő 5 ft., 6 ft., 7 ft. 50 kr., 9 ft-ig a legjobb vászondamaszt.

30 rőtös kézfonatu-vászon fehérített és dupla czérnavászon fehérítlen 7 ft. 50 kr., 9 ft. 50 kr., 11 ft., 13 ft., 15 ft., 18 ft-ig a legfinomabb.

24 rőtös 4 széles szép hollandi vászon (6 íngnek) 11, 13, 15, 18 ft., 20 ft-ig a legfinomabb.

40-42 rőtös jeles szövetvászon (ágynemű vagy 12 női íngnek) 14, 15, 18, 22 ft. 24 ft-ig a legfinomabb.

50 és 54 rőtös hasonlíthatatlan jó rumburgi vagy hollandi szövet (kézfónatu és 1/4 széles) 20, 25, 30, 35, 40, 50-60 ft-ig.

A pénzügyesek kámatlába alkalmat szolgáltat, hogy azon vevő, ki nyolcvan forint árt vásárol, meglepőleg finom ruhát kap ráadásul.

A levelek elkép Kärnthnerstrasse Nr. 27, im Eckgewölbe der Himmelpfortgasse czimzandók: „ZUM ERZHERZOG KARL“ Wien.

ÜDÍTŐ-NEDV
 (Restitutions-Fluid)
 lovak számára
 KWIZDA FERENCZ JANOSTÓL
 Korneuburgban.

Elő Ferencz József ausztriai császár Ó Felsége által, az ausztriai államok összes területére nézve — megelőzőleg annak gyakorlati használatát illetőleg — a magas császári kir. ausztriai egészségügyi hatóság által történt megvizsgálata folytán — egy kizárólagos szabadalommal látottat el, a londoni világtállatásn érdemmel kitüntetve — ő felségök is angol királyné s porosz király udvari istállóiban, dr. Knauer fő-őorvos hozzájárultával történt hivatalos megállapítás folytán, a legnagyobb eredménnyel használattik; ezen üdítőnedv a lovak legnagyobb megerőltetésével járó munkában a késő korig folytonosan vidám s jó erőben fenntartja, s különösen terhes munka előtt s után erősítőleg hat.

Valódi minőségben kapható:
PESTEN: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz. a. Továbbá:
 B. Gyarmaton Omaszta F., — Breznóban Gyömlér S. és fia, — Debreczenben Bignio J., — Dettán Braunmüller J., — Eperjesen Zsembery, — Eszéken Deszái, — Esztergomban Bierbrauer J. C., — Gyöngyösön Kocziánovich J., — Győrött: Lehner F., — Isperen Flamm J., — Kassa Novelly A., — Késmárkon Genersich, — Kolozsvárt Wolf J., — Komáromban Ziegler A. és fia, — Lugoson Kronetter F., — Miskolczon Spuller J. A., — Nagy-Becskereken Haidegger, — Nagy-Kanizsan Fesselhoffer és Rosenfeld, — Nagyszombatban Smekal és fia, — N.-Váradon Jányk A., — Pakson Flórián J., — Pápa Beermüller W., — Pécsen Háty E., — Pozsonyban Schertz F. és Hackenberger testr., — R.-Szombatban Hamallár A., — Rosnyón Poós J. J., — Szabadkán Szejtkovits D., — Szekszárdon Hutter A., — Szekesen Dietrich A., — Szolnokon Scheitsik, — Székesfehérvárott Kovács P. és Legmán A., — Sopronban Müller és Mezey, — Trencsenben Weisz L., — Teplizen Weisz L., — Varasdon Halter F., — Verőczen: Bész J. K., — Zagrábban Mihics Gr., — Zala-Egerszegben Hulinsky A.

Egy palack ára 1 ft. 40 kr.
 Két palacknál kevesebb nem rendelhető meg, a pakolásért 30 ujkr. számítatik.
Óvás. Összetevészek kikerülése tekintetéből, más hasonlev nem szabadalmazott gyártmányokkal, — tisztelttel kérjük arra figyelmeztetni, hogy a cs. kir. szab. üdítő-nedv palackjai czimképein a szabadalmi okirat, a londoni érem és a korneuburgi kerületi gyógyszerész czégje van nyomva, ez utóbbi még a palackokra is bégegetve.
 1297 (10-10)

Beküldetett.
 A jelen zordon évszakban a lovaknál gyakrabban jönek elé szisz. esetek, miézt is bátrak vagyunk az illető ló-tulajdonos urakat a cs. kir. szab. üdítő-nedvre (Restitutions-Fluid) figyelmeztetni: emittett üdítő-nedv különösen békesség, osziz, fizomozs s a t. esteiben a legkitünőbbnek bizonyult be, s lényegesen arra szolgál, hogy a lovaknál az erőt ápolja s kitartóvá tegye az ivhurok nyulékonyágát, mely által a lovak a legrendkívülbb munkára is képesek tétetnek, gyarapítsa s a merevségtől megóvja. — Ezen üdítő-nedv értéke a cs. kir. kiz. szabadalomban, mely által kitüntetett, központosul továbbá azon bizogó elismerésekben, melyek az angol királyné ő felsége udvari istállóiban annak folytonos használata által, s dr. Knauer, ő felsége s porosz kir. főállatorvos hivatalos gyakorlatba vétele által számtalan nyilatván, s még csak azt vagyunk bátrak megemliteni: hogy ezen cs. kir. szab. üdítő-nedv **Török József** gyógyszerésznél rendelhető meg Pesten, király-utca 7. sz. a.
 1459 (1)

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Vászonárak végképeni eladása Bécsben.

A rumburgi vászonárak raktárában egy bukott kereskedő esőtömegéből átvett valódi rumburgi, hollandi és sziléziai vásznak, rumburgi asztalkészületek, r. közőkandók, színes kanavászok, 2000 tucatból álló legszebb vászon- és batizkendő, 22,000 darab legkitünőbb s legújabb szabásu

női- és férfi-íngék

50% a gyáriáron alól olcsóbbért

a vászonárak valódisága s teljes röfmérték biztosítása mellett — hogy azok mielőbb pénzre tétethessenek, — végleg el fognak adatni.

Levélbeli megrendelések, a pénzösszeg beküldése vagy postai utánvét mellett azonnal s lelkiismeretesen fognak teljesíteni. A megrendelési levelek következők lesznek czimzandók:

„S. METH in Wien, Rothenurmstrasse Nr. 29.“

Kiváncra mustrák is küldetnek. — Férfi-íngék megrendelésnél a nyakmérték szükségesítetik.

Felér s színes shirting férfi-íngék francia mellbétellel, igen finomak, 2ft. — 2ft. 50 krtig a legfinomabbak.

Férfi-íngék a legjobb rumburgi vagy hollandi vászomból darabja 2, 3, 4-5 ft-ig a legfinomabbak, melyek ára azelőtt kétannyi volt.

Férfi gatyák valódi rumburgi vászomból dbja: magyar 2ft., félmagyar 1ft. 50 kr.

Női-íngék, rumburgi vagy hollandi vászomból, egyszerűek darabja 1 ft. 80 kr., himzették 2 ft. 80 kr. a legfinomabbak, melyek ára azelőtt kétannyi volt.

Női-íngék rumburgi vagy hollandi vászomból finom hímzéssel darabja 3ft. 50 kr., 4-5 ft-ig a legfinomabbak, melyek ára azelőtt háromannyi volt.

1 tuczat kisebbszérű fehér vászon-zsebkendő, azelőtt 2-4 ft-ig, most csak 1 ft. 20 kr. 2 ft-ig.

1 tuczat nagyobbiszérű fehér vászon-zsebkendő, azelőtt 4-8 ft., most csak 2 ft. 50 kr. — 4 ft-ig.

1 tuczat finom nagy rumburgi vászon-zsebkendő, azelőtt 10-15 ft., most csak 5-7 ft.

1 tuczat finom damasz kávéskendő, fehér és hamuszínű, ára most csak 2-3 ft-ig a legfinomabbak.

1 damasz asztalteríték 6 személyre, most csak 5, 6, 7 ft. — 8 ft-ig a legfinomabbak.

1 damasz asztalteríték 12 személyre, most csak 10, 12, 15-16 forintig a legfinomabbak.

1 db. mosható kanavász ágyneműre, ára most csak 8, 9-10 ft-ig.

1 tuczat jóféle cseléd- vagy konyhakendő, most csak 2 ft. 50 kr.

1 tuczat damasz asztalkendő vagy damasz törülköző most csak 5, 6, 7-8 forintig a legfinomabbak.

1 vég 30 rőtös jóféle fonatu-vászon, azelőtt 18 ft., most csak 8 ft. 50 kr.

1 lepedő varrás nélkül finom rumburgi vászomból 2 rőt széles, 3 rőt hosszú, most csak 3 ft. 1 vég 30 rőtös kitünő kreaszvász, azelőtt 22 ft., most csak 10 ft. 50 kr.

1 vég 37 rőtös kézfonatu-vászon, azelőtt 28 ft., most csak 18 ft.

1 vég 30 rőtös rumburgi vászon, azelőtt 30 ft., most csak 15 ft.

1 vég 40 rőtös hollandi czérnavászon, azelőtt 28 ft., most csak 14 ft.

1 vég 38 rőtös rumburgi czérna-vászon, azelőtt 35-40 ft., most csak 15-18 ft-ig.

1 vég kitünő minőségű rumburgi vászon 8 íngre, azelőtt 30-40 ft., most csak 15-18 ft-ig.

1 vég 50 rőtös hollandi vászon, azelőtt 40-50 ft., most csak 18-24 ft-ig.

1 vég 50 rőtös legfinomabb irlandi vászon, azelőtt 50 60 ft-ig, most csak 25-30 ft.

1 vég 54 rőtös legkitünőbb minőségű rumburgi vászon, ára most csak 20, 23, 25, 27, 29, 33, 36, 40-50 ft-ig a legfinomabbak.

Mesés olcsó árért eladotnak még 1/4 és 1/2 széles vásznak lepedőkör varrás nélkül, vászon és pamutcsinát, kávéskendő, perkalók, matracsosinát, fehér és sárga nanking, valamint a segezebb a legfinomabb francia színes és alakított cachemir asztal- és ágyterítőkre, az asztalterítők darabja 5, 6, 7, 8-9 ft-ig, az ágyterítők 6, 7, 8, 9-10 ft-ig adotnak el.
 1452 (2-6)

Cs. kir. kizáról. szabad.

FOG-SZIVARKÁK,

legújabb, s mint legjobbnak elismert s legkényelmeseb szer a fogfájás minden neme ellen,

egyedüli feltalálója: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész Pesten, király-utca 7-dik sz. a. Ezen fog-szivarkák, kényelmes alkalmazásuk s biztos hatásuk végett általános használatra

minden magasztalás nélkül maguk-magukat a legjobbnak ajánlják. — A fogfájásban szenvedő azon pillanatban meggyőződést érezhet magának, hogy egy jeles és okos-réleg összehállított készítménnyel — mely a czélemmel tökéletesen megfelel — van dolga. Gyermeknek és nő azokat szinte egész kényelemmel használhatják. Műtán a fogfájás oly sok kellemetlenséggel jár s legjobbn esetenben éjjele, mikor ájadalom-csillapító szer épen kéznél nincs, lép be, — cselészere az egyszerűen kiváncos volna, hogy ha ezen fog-szivarkák mint legjobb házi óvszer, minden háznál készletben tartatnának.

Ára egy skatulyának 1 ft., 1/2 skatulyának 50 kr. Postán küldve 10 krral több.

Ismételadók illendő százalékban részesülnek.
 Középponti elküldési raktár: a fenérintett gyógyszerésznél. Megrendelhető továbbá a Magyar- és szomszédországok, valamint az összes cs. kir. osztrák tartományok minden gyógyszerésznél.
 1339 (16-0)

53-ik szám. Tizenkettedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, december 31-én 1865.

Előfizetési föltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábjott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígtatásnál 10 krra. háromsor- vagy többszöri ígtatásnál csak 7 krra számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetésmeyeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígtatás után 30 ujkr.

Dumas Sándor.

Midőn e sorokat írjuk, Dumas Sándort, a legnépszerűbb és legtermékenyebb francia regény- és színműíró, ismét fővárosunkba várták, hogy újra folytassa nyilvános előadásait, melyeket francziásan „csevegések“-nek nevez, s miket néhány héttel azelőtt félbeszakasztott, hogy az alatt a karácsony-ünnepek Velenczében tölthesse.

Dumas Sándor neve régóta ismeretes a világ minden irodalmaiban. Színműveinek nagy részét régóta adják a magyar színpadokon s számos regénye aránylag épen oly népszerűsége talált magyar fordításban, mint eredeti hazájában. Azonban termékenysége oly rendkívüli volt, hogy fordítói alig győztek vele lépést tartani s műveinek nagy része csak eredeti nyelvén olvasható.

össze az üres marquis-czimből s azon feltűző arckifejezésből állott, mely a fiut mindenkor élénken emlékeztette néger nagyanyjától való származására. A szük körülmények között élő özvegy nem sokat költhetett fia nevelésére, s a fiatal Dumas meglehetősen magára hagyatva nőtt fel egy francia vidék falusi magányában. Tanult, a mit s a kitől épen tanulni lehetett, minden rendszer és válogatás nélkül; miközben az élénk eszű ifjunál a kalandvádszat természetesen a főszerepet játszotta. De elvégre felnött az ifju, az élet követeléseit nagyobbak, anyja viszonyai még szűkebbek lettek, s előállott a kenyérkereset nagy kérdése. A 20 éves Dumas Párisba ment, hol némi ajánlások s

pártfogolások mellett, az akkori Orleans herceg (később Lajos Fülöp király) titkári hivatalában irnoki állomást nyert.

Dumas nagyon szerencsétlennek érezte magát, midőn e csekély állásban a világba lépett, s bujában az olvasásra adta magát, a mi mindaddig nem tartozott szenvedélyei közé. Az örökös olvasásnak az lett a vége, hogy a könyveket mindig jobban kezdte szeretni s utóljára azon gondolatra jutott, hogy talán maga is írhatna ily könyveket. Schiller és Shakspeare voltak példányképei s egy „III. Henrik“ czimű színmű volt első darabja, mely Orleans herceg pártfogása alatt színe is került s némi sikert aratott. Ezután egész erővel hozzálátott a színmű-íráshoz, mihez a tárgyakat a legkülönbözőbb időkől s körökből szedte össze; egymás mellett állottak ott a egyszerű történelmi tárgyak a mindennapi, polgári eseményekkel. Midőn azonban látta, hogy nagy igényekkel irt történelmi tragédiái sokkal kevesebb sikert aratnak, mint polgári irányzatú drámái: akkor kapta magát s abbahagyta a klaszszicizmus egész dicsőségét s elkezdte gyártani a párisi nagy közönség számára ama nevezetes rémdrámákat, melyekben érzélgő hősnők, embertelen dühönczök és akasztófára való cselésznők, hol könyvre fakasztották, hol felingerelték, egy szóval, zajos tapokra ragadták a felizgatott színházi közönséget.

S jöllehet Dumas most már évenként legalább két darabot juttatott a színpadra: hirneve terjedése szempontjából ez utat mégis igen lassunak találta. Azon törte fejt, mikép lehetne egy ugrással az író dicsőség tetőpontjára jutni. A világ akkori

DUMAS SÁNDOR.

csendes folyamában hiába keresett valami nagyobb eseményt, melybe belekapaszkodhatott, melylyel tovább ragadtathatta volna magát. Ekkor jelent meg egyik nagyobb regénye („Les trois mousquetaires“), mely nem gyanított mesés sikert aratott; egy pár hét alatt két-három kiadást ért. Ezt ő a sors újmutatójának névével, a regény-írás lett életélelem s az 1844-ben megjelent kalandokkal, valószínűtlenségekkel, s a képzőletés káprázatos szemfényvesztéseivel teljes „Monte-Christo“ regénye egyszerre czélhoz vezet. Ez időtől fogva kezdődik Dumas világhírűsége, mely annyira ment, hogy az amerikai híres szemfényvesztő, Barnum, hihetetlen összegeket ajánlott Dumasnak azon esetre, ha Amerikába megy s ott a kíváncsi közönségnek pénztér mutogatja magát.

A „Monte-Christo“ példátlan sikere után anyagilag is fényes helyzetbe jutván, Dumas óriási lábra állította egész működését. Mindenekelőtt egy egész rendezett regénygyárat állított, honnan számtalan oly mű került a világ elé, mikben Dumas maga gyakran csak egy pár fejezetet, sőt néha egyetlenegy sort sem írt. Az ő neve alatt megjelent regényeket ezental rendszeren mások írták, ő csak a külső berendezést, felosztást, tervezést tartotta fenn magának; s régebbi írók műveiből egész részleteket használt fel kénye-kedve szerint. Élő vagy holt, újabb s régebbi írók csak arravalók voltak, hogy Dumas hasznára s dicsőségére szolgáljanak.

A mellett örökké sürgött-forgott s mindent megmozdított, hogy irodalmi iparüzlete, mely csak oly városban, mint Páris, tartozik a lehetőségek közé, minél virágzóbb legyen. Az anyagi eredmény túllhaladt minden várakozást: Dumas rövid idő múlva dúsgazdag ember lett. St. Germain közelében egy „Monte-Christo“ stívi kéjlakot épített, mely mesés összegekbe került, s melyben minden egyesült, a mit egy Nábob kicsapongó képzelete csak kitalálhat. E villában külön műterem volt a festészek számára, 12 látogató-terem, egy pompás terem a papagájok, egy kis vár a kutyák számára, volt díszparipákkal telt istállója, nagyszerű kocsiszínai, szép színház stb. — Azonfelül külön gőzhajót építtetett magának, melyet pazarul felszereltetett, s melyen Olasz-, Görög- s Törökországot szándékozott beutazni.

Ugyanez időben egy nagyszerű új színházat is alapított Párisban, mely eleinte eléggé jól jövedelmezett, de miután kizárólag csak saját darabjait akarta benne adni, közönsége lassankint egészen megfogyott s több más irodalmi, hírlapi vállalat meghiusult is hozzájárulván, Dumasra oly adósági teher nehezkedett, hogy végre nem csak a színház, hanem a Monte-Christo kastély előtt is megperdült az árverési dob.

Egy ideig csendesebben folyt ismét írói munkássága, mind addig, míg a néhány évvel ezelőtt támadt olaszországi mozgalom ismét felzavarta. Újra szerepre vágyódott a világ színpadán. Fölszereltette ismét régi gőzhajóját s egyszerre csak ott termett az olasz földön. Garibaldi oldala mellett vonult be Nápolyba. Itt később egy lapot is alapított, melyet Garibaldi gyámolított ugyan, de melylyel az olaszok között sikerre nem vergődhetett, úgy hogy végre ezt is abba kellett hagynia s visszaköltöznie az ő kedves Páris városába.

Élete legutóbbi szakából ráncz nézve legnevezetesebb az, hogy ez év végén Közép-Európát beutazván, többi közt Pestet is utjába ejtette, s itt, mint irtuk, néhány alkalommal „csevegéseivel“ nyilvánosan fellépett. E „csevegések“ tárgyait leginkább

eseménynyd életének egyes részletei képezik. Azonkívül az általa is kedvelt Petőfink egyes költeményeinek francia fordításait is foglalta, melyeket kellő elismeréssel kell fogadnunk, amár igen meglátszik rajtok, hogy a fordító, ki a magyar nyelvet nem érti, nem az eredeti forrásból merített, hanem másod harmad kézből vette az anyagot. — Kiténtetással fogadták nálunk a nemzeti színház tagjai is, kik számos darabjában igen hálás szerepekre tettek szert. A 60 évet meghaladt Dumas még most is könyvüvért, élénk és szellemű ember, s kedélyességnek, szeretetreméltóságának számos tényeiről beszélnek, kik vele érintkeztek. Egyik külön szeszélyének kifolyása volt többi közt az is, hogy itt Pesten talpig magyarba öltözött, a mit neki itt ott, különösen a bécsi lapok, nagyon rossz néven vettek. Mi sem fektettünk rá valami nagy sulyt, de azt hiszik, Dumas részéről ez nem volt egyéb — ártatlan kedvtőlésnél. Nem kell féltetni, azért ő francia marad.

Névnapi emlék.

(B. J. volt honvédkapitány barátomnak)

Háromszor ültük bölcös ünnepét A földreszállt ígének; s annyiszor Fordult elő tűnő idők során Névneped, mióta végtetünk, Itt a Tiszának omló partinál, — Mint két hajót egy kis sziget felett Sorsát megosztani együvé hozott. —

Oh három év csak három perzenet, Ki boldogul egy emberköt megért! — De hajh, ki mint vándor küzös tetőn Az életútnál délközépen áll, — S ha visszanez, még friss nyomokra lát, Tanujelül, hogy küzde tört ide; — S előre nézni kétked és remeg: „Ki tudja még, mi várhat ott reá?“ — Oh három év így századokra nyul! . . . S így életünk . . .

Mult és jövő között Állván, (ha Isten élénk engedi) Egyik lezajlott vértüzdelmivel, A más sötét ködvel tün elénk . . .

Szednénk örömmel ott virágait Az elrepült dicső napoknak, — oh, De a kigyó, — mely a bokor tövében Tanyát ütött — még most is ott sziszeg S a seb, — melylyel szívünket mérgezé — Még most is új, — még egyre vérezik! . . .

S jövőbe szállni vágya képzetünk, De János arccsal áll előttünk az . . . Egyik mosolyg, — másik zokogva sir, — S mig biztat ez, amaz kétségbe ejt! —

Mióta várjuk már e kétes arcz Megváltozását, — mily rége esedek Szívünk az élet vagy halált hozó, Nem álszínű csalárd jövő után? —

Mind hasztalan! . . . Volt egy idő, midőn Egy fény sugarat tünt fel szemünk előtt . . . Csillag gyanánt fogadtuk el mi azt, — Csillag gyanánt mely boldogságra visz, — S mi volt? — Lidérez, mely a posványba csal! . . . Szegényebbek levénk azóta, egy Varázskövet veszítve életünk Gyűrűsreméből: a könnyenhivést. — De megtanultuk a nagy élettant A vesztéses díjjában övszerül: — Szükön remélj, és kételkedve higgy! . . .

Ily kincsesek nézünk a jövőbe most, — Védhorgonyul mindegyik drágakincs, — De boldogságot, nyugtató vigaszt A sebzett szívnek oh, nem adhat az! . . . És még is élni, élni kell nekünk, — És küzde, türe várni a jövőt! . . . Imét mosolyg . . . ki tudja, mit hozand, Ki tudja, mit rejt hűs fátyola? . . . Ki tudja nincsen-e búsó imánk, Mit annyiszor siránk az égre fel, Meghalva fenn, — ki tudja nincsen-e már? . . . Ki tudja, nem hoz-e az új tavasz . . . Derűt vigaszt örömsugárt nekünk? —

S ki tudja, majd ha érjük e napt Egy év után, — nem zeng-e ajakunk, A honzabadság oltár szalmóján Győzelmi dalt a megváltás felett? — . . . Nem üljük-e a bölcös-ünnepet Nem eszménykép, de egy való gyanánt, — Mely testesítve annyi századok Felzaklatott szíválmait, — nekünk Nemcsak felül a földi lét körén, De siron innen is „zeng örömet?“ —

Oh így köszöntön majd névünneped, Ha jő ismét a másik év telén, — Hogy szent hazánknak gyászos romjain, Lássunk „megépült Jeruzsálemet!“ —

Ilyes Bálint.

Hírlapirodalmunk a 19-ik században.

Negyedik közlés — 1848 és 1849.

(Vége)

Át nézet.

1848. és 49-ben megjelent lapjaink technikai kiállításunk által is öröndetes haladákat mutatnak fel. A Budapesti Híradó jó példával menvén elő, a mint 1844. júliusban hetenként négyezer kezdte szétküldeni példányait, úgy 1848. elején, ünnep utáni napot kivéve, naponként jelent meg; többi politikai lapjaink is, a márcziusi napok után, csaknem kivétel nélkül napilapok alakultak át; valamint a „Hölygfutár“ első szépirodalmi napilap keletkezése is ez időközbe esik. Az újonnan támadt lapok versenyezve nagyobb s nagyobb iven adattak ki, így a Közlöny 1848. jun. 8-án addig legnagyobb alakban (19 hüv. magas, 13 hüv. széles ívréten) és mondhatni díszes kiállításban jelent meg, mely akkor közönségesen lepedő-újságnak nevezetett el; utána a Kosuth Hírlapja jul. 1-én, még ennél is nagyobb — 20 hüv. magas, 14 hüv. széles ívréten, mely a mai „Sürgöny“ nagyságát megközelíti, adatott ki. Mig 1847-ig a kétszer hasábozott lapok divatoztak, 1848. és 49-ben általában háromszor hasábozott iven jelentek meg politikai lapjaink, sőt a Respublica egymaga 1849. júniusban már négyhasábú iven adatott ki. A kiállítás általában szépnak mondható (kivéve a kolozsvári „Honvéd“-et, mely durva papirosra nyomott). Mennyire pártolta a közönség ezen szép ivekezetet, kitűnik — a postai közlekedés hiánya s gyakori fennakadása dacára — a lapoknak gomba módra való elszaporodásából; de még inkább a hírlapvilási vágy növekedéséből, mert mig 1842. novemberben a pesti postán a magyar lapok 9551 példányban küldettek szét, 1848-ban, ugyanazon hóban, ugyanott a magyar lapok 19 478 példányban jártak vidékre. Figyelembe kell itt még vennünk azt is, hogy ekkor már majd minden nagyobb vidéki városnak saját közlönye volt — testvérhazánk fővárosát, Kolozsvárt ide sem értve, hol egyszerre három politikai lap jelent meg — s azon jelesen szerkesztett lapok mindegyike külön hírlapviláso kört teremtett magának; végre, hogy a sajtó felszabadulván nyügieiből s a magyar kormány Budapestén székelvén, a fővárosi előfizetők száma is teteme-en nagyobb volt, mint 1848. előtt.

A fennebbi adatok szerint 1848. és 49-ben Magyar- s Erdélyországban és a hozzákapcsolt részekben következő hírlapok és folyóiratok léteztek, a megjelenési időfolyam kitételével:

A) Magyar nyelven, politikai lapok: 1) Nemzeti Ujság 1806—1848; 2) Erdélyi Híradó 1828—1848. máj.; 3) Jelenkor 1832—1848. jun.; 4) Pesti Hírlap 1841—1848. decz., 1849. jan. 3—23., apr. 24.—jul. 8.; 5) Mult és Jelen 1841—1848. máj. 9.; 6) Budapesti Híradó, 1844—1848. jul. 13.; 7) Márczius Tizenötödike (Pálfi), 1848. márcz. 21.—decz. 31.; 8) Munkások Ujsága, 1848. apr. 2.—decz. 29.; 9) Reform, 1848. apt. 6.—aug. 6.; 10) Ellenőr, 1848. máj. 1.—nov. 10.; 11) Kolozsvári Híradó, 1848. jun.—nov. 10.; 12) Radical lap, 1848. jun.—jul. 16.; 13) Nép barátja, 1848. jun. 4.—decz., 1849. jan.—jul.; 14) Közlöny, 1848. jun. 8.—decz. 11., 1849. jan. 14.—aug. 5.; 15) Kosuth Hírlapja, 1848. jul. 1.—decz. 30.; 16) Népelem, 1848. jul. 1.—sept. 16.; 17) Alföldi Hírlap, 1848. jul. 1.—1849. jun. 28.; 18) Figyelmező, 1848. jul. 19.—decz., 1849. jan. 21.—apr. 21., jul. 2.—aug. 1., nov. 13.—decz. 31.; 19) Köztársasági Lapok, 1848. okt.—20) Jövő, 1848. decz. 1.—31.; 21) Honvéd, 1848. decz. 28.—1849. aug. 14.—22) Tiszavidéki Ujság, 1849. jan.—apr. 23) Forradalom, 1849. jan.; 24) Komáromi

Ertesítő, 1849. jan. 9.—jul. 4.; 25) Magyar Ör, 1849. jan. 26.—márcz.; 26) Esti Lapok, 1849. febr.—jul.; 27) Debreczeni Lapok, 1849. febr.—jul.; 28) Brassói Lap, 1849. apr. 16.—jun. 18.; 29) Márczius Tizenötödike (Gaál), 1849. apr. 24.—jul.; 30) Szegedi Hírlap, 1849. máj. 2.—aug.; 31) Való, 1849. jun.; 32) Respublica, 1849. jun. 17.—jul. 9.; 33) Futár, 1849. jul. 1.; 34) Szabadság, 1849.; 35) Komáromi lapok, 1849. jul. 11.—okt. 1.; 36) Magyar Hírlap, 1849. nov. 15.—decz. 31.;

szépirodalmi lapok: 37) Honderű, 1843.—1848. apr. 1.; 38) Pesti Divatlap, 1844—1848. decz.; 39) Életképek, 1844—1848. decz.; 40) Kis Követ, 1846—1848. febr. 6.; 41) Nővilág, 1849. jul. 7.—aug.; 42) Hölygfutár, 1849. nov. 15.—decz. 31.;

humoristikus lap: 43) Charivari, 1848. jul.—sept.;

egyházi lapok: 44) Religio és Nevelés, 1841—1848. decz.; 45) Egyházi literatúr lap, 1841—1848. jun. 25.; 46) Protestans egyházi és iskolai lap, 1842. apr.—1848. decz.; 47) Katholikus Néplap, 1848. jul.—decz., 1849. febr. 1.—decz.; 48) Religio, 1849. jan. 23.—decz.;

szaklapok: 49) Orvosi Társ, 1838. jul.—1848. decz.; 50) Magyar Gazda, 1841. jul.—1848. decz.; 51) Hétlap, 1845—1848. apr. 28.; 52) Természetbarát, 1846. jul.—1848. jun.; 53) Közgyűvőd, 1848. máj. 2.—19.; 54) Törvényhozási s Törvénykezelési lapok, 1848. jul.—decz.; 55) Nemzetőr, 1848. jul.—decz., 1849. jan.; 56) Ipar- és Természetbarát, 1846. jul.—nov. 5.; 57) Gazdasági lapok, 1849. jan.—decz.; 59) Katholikus iskolai lapok, 1849. jan. 2.—jun. 26.;

vegyes lapok: 60) Társalkodó (pesti), 1832—1848. ju.; 61) Vasárnapi Ujság, (Brassai) 1834. apr.—1848. nov.; 62) Hon és Külföld, 1841—1848. máj. 9.; 63) Debreczen-N.-Várad Ertesítő, 1842—1849.; 64) Aradi Hirdető, 1842—1849. jun.; 65) Hazánk, 1847. jan.—1848. aug.; 66) Ábrázolt folyóirat, 1848. jan.—decz.;

folyóiratok: 67) Magyar Akadémiai Ertesítő, 1841—1848. márcz.; 68) Honi irodalmi Hirdető, 1843—1848. decz.; 69) Nevelési Emléklapok, 1846—1848.; 70) Erdélyi protestans egyházi beszédek tára, 1847—1848.; 71) Öreg ABC, 1848. márcz.—apr.; 72) Pénzügyi levelek, 1848. jun.—sept.; 73) Külbirtéle viszonyokra vonatkozó papi dolgozatok, 1849.; 74) Forradalom (Táncos), 1849. jun.; 75) Kormánylap, 1849. nov.—decz.;

B) Német nyelven, politikai lapok: 76) Pressburger Zeitung, 1764. jul. 14.—1849. decz. 31.; 77) Siebenbürger Bothe, 1786—1849.; 78) Agramer Zeitung, 1826—1849.; 79) Siebenbürger Wochenblatt, 1837—1849.; 80) Pester Zeitung, 1845. apr.—1848. decz., 1849. jan. 16.—apr. 21., 25.—jul. 1., 17.—decz. 31.; 81) Pressfreie Flugblätter, 1848. apr.—82) Die Opposition, 1848. apr. 11.—decz., 1849. máj.—jul.; 83) Fünfkirchner Zeitung 1848. máj.—sept.; 84) Neue politische Ofner-Pester Zeitung 1848. máj.—decz.; 85) Lucifer 1848. máj.; 86) Volksfreund 1848. jun.—decz.; 87) Der Patriot (pesti) 1848. jun.—aug.; 88) Der Patriot (aradi) 1848. jul.—1849.; 89) Pressburger deutsche Zeitung 1848. jul.—aug.; 90) Der Serbe 1848. jul.—decz.; 91) Ungarn und Deutschland 1848. jul. 5.—sept.; 92) Der wahre Ungar 1848. okt.—decz.; 93) Südslavische Zeitung 1849. apr. 20.—94) Der Pester Courier 1849. febr. 6.—apr. 20.; 95) Der 14-te April 1849. apr.—jul.; 96) Semliner Blätter 1849. máj.—jun.; 97) Freiheitsbote 1849. jun.; 98) Allgemeine Pest-Ofner Zeitung 1849. jul.; 99) Allgemeine Zeitung von und für Ungarn 1849. sept.—decz.;

vegyesek: 100) Pester Kunstschafts- und Auctionsblatt 1780.—1840.; 101) Luna 1826.—1849.; 102) Pester Handlung Zeitung 1828.—1848. sept.; 103) Der Spiegel 1828.—1848. decz.; 1849. jan. 20.—apr. 22.; 104) Der Schmetterling 1833.—1849. sept.; 105) Pannonia 1837.—1849. jan.; 106) Transilvania 1839.—1849.; 107) Satellit 1840.—4849.; 108) Temesvarer Wochenblatt 1840.—1849. jul. 27.; 109) Kaschau-Eperjeser Kunstschaftsbatt 1840.—1849.; 110) Stundenblumen der Gegenwart 1840.—1849.; 111) Der Ungar (Klein) 1842.—1848. sept.; 112) Blätter für Geist Gemüth und Vaterlandskunde 1843.—1849.; 113) Oberungarische Illustrirte Zeitung 1843. apr. 7.—decz.; 114) Morgenröthe 1848. jan.—jul.; 115) Der ungarische Israelit 1848. máj.—sept.; 116) Gemeinnützige Blätter 1848. máj.—decz.; 117) Katholische Zeitung 1849.; 118) Der katholische Christ 1848. jul.—decz.; 1849. jan.—apr. okt.—decz.; 119) Hungaria 1848. jul.—aug.;

120) Südungar 1848. okt.; 121) Der Ungar (Zerffi) 1848. okt.—decz.; 122) Arader Kunstschaftsblatt 1848—49.; 123) Temesvarer Anzeiger 1849. sept. 1.—decz. 29.;

folyóiratok: 124) Das junge Ungarn 1848. apr.—jun.; 125) Die Spatzen 1848. apr.—jun.; 126) Der grosse Pfaffenwicker 1848. apr.; 127) Der emancipirte Satanas 1848. jul.—aug.; 128) Briefe eines Magyaren 1848. jul.—aug.; 130) Eltern Zeitung 1848. aug.—decz.;

C) Szláv nyelven, politikai lapok: 131) Narodne Novine 1836.—1849.; 132) Serbske narodne novine 1840.—1848. okt.; 133) Slovenskije Narodnje Novini 1845. aug.—1848. jun. 9.; 134) Vjesznik 1848.—1849.; 135) Szerb néplap 1848. jul.—decz.; 136) Slovacke Novini 1848. jul.—decz.; 137) Trnavski Posel 1848.—1849.; 138) Slavenski Jug. 1848. okt.—1849. okt.; 139) Prjatelj ludu 1848. okt.—decz.; 140) Napredak 1848. decz.—1849. jun.; 141) Slovenski Pozornik 1849. apr.—decz.; 142) Pozornik 1849. jul.—decz.;

vegyesek: 143) Ljetopis 1827.—1849.; 144) Serbsky narodni list 1840.—1848. okt.; 145) Danica 1845.—1849.; 146) Orol Tatransky 1845. aug.—1848. jun. 9.; 147) Zivna 1849. apr.—decz.;

D) Oláh nyelven, politikai lapok: 148) Gazetta Transilvanie 1835.—1849.; 149) Amiculu popularu 1848. okt.—decz.;

vegyes: 150) Foiaia pentra minte 1838.—1849.;

E) Francia nyelven politikai lap: 151) La Hongrie 1848. aug.—1849.; — vegyes: La Hongrie en 1848. 1848. aug.—1849. jun. —

Az 1801-től 1849-ig megjelent lapok és folyóiratok számszerinti kimutatása következő: 1841.—1847-ig megjelent magyar 58, német 30, szláv 11, oláh 2, olasz 1, latin 2, összesen 104. — 1848 és 49-ben megjelent magyar 75, német 55, szláv 17, oláh 3, francia 2, összesen 152. —

1801.—1847-ig megjelent magyar 111, német 46, szláv 17, oláh 3, olasz 2, latin 6; összesen 185. — ehhez hozzá adva az 1848. és 49-ben újonnan keletkezett lapok és folyóiratokat: magyar 49, német 37, szláv 10, oláh 1, francia 2, összesen 99; 1801.—1849. végéig megjelent magyar 160, német 83, szláv 27, oláh 4, olasz 2, francia 2, latin 6; ez időközben megjelent lapok és folyóiratok összes száma 284. Színnyei József.

A holdban.

(Vége)

Válaszunk álláspontunkat most egy, a déli sark közelébe eső, m. e. 8000 lábnyi magas hegy-csúcspon. 12 mérföldre terjedő szabad sikot látunk be innen, s több mint fele az égboltozatnak borul természetes láthatárunk fölé. Az égi-sark csaknem összeesik a zenith-tel, s a nap folyóvált körül-futja láthatárunkat, a nélkül, hogy valaha lenyugodnék.

Az örök világosság hónapban állunk tehát. Soha nem s tájra éj nem borult, soha ez ide nem is fog beköszönteni. . . .

Enevezetes pontról folyóvált szemünkbe tűnek egymástal fel-felvilágító ormok, váltakozva, hol ezen, hol amaz oldalán a távol láthatárnak. De ez ormok lábai örök félműködésben derengnek, mert csak a fénylő csúcsok által visszavert sugarak világítanak itt. Csak ritkán sziklatörzsek ormai között le a mély völgyekbe, s akkor is csak hosszú, keskeny fényzalagként nyulik el köztük, a nélkül, hogy a közvetlen nem érintett részeket megvilágítsák. Sehoh az egész holdgyöndreszben nem találunk s sajátosság fényviszonyokhoz valami hasonlót. . . . Csak teljes napfogyatkozások beálltával (mik a földre nézve holdfogyatkozások) szakad meg egy kis időre ez örök világosság, e végnélküli nappal, hogy helyt adjon ama különös vörösségű árnyéknak, mely ilyenkor e tájakat borítja.

A csillagos ég is kifejezheti ilyenkor teljes pompáját — de legfőlebb csak egy órára. A föld a déli láthatárt csaknem érinti, s helyét itt is változtatlanul megtartja. Bár felülete viszonyai innen is észlelhetők, de fénye az örök nap sugaraihoz sokkal gyengébb, sőt a magasabb hegy-csúcsokra nézve egészen elmosódik.

Ha végre harmadik észlelési helyünket a hold tulsó féltekéjének (melyet soha földi szem még nem látott és soha látni nem is fog) valamely pontjára tesszük át, le kell ugyan mondanunk ennek helyirát vázlatáról s meg kell elégednünk általános holdrajzi (selenographiai) viszonyainak ismeretével: ez utóbbiakra nézve azonban szintoly biztosak vagyunk, mintha csak láthatók volnának előttünk az illető, tőlünk örökké elfordult részek.

Ama tulsó félgömbön sokkal változatlanabb egyformasággal követik egymást a tünemények, mint az innenszón. Vakító fényű nappalok váltakoznak itt örökké koromsötétségű éjekkel. A féltekének néhány mérföldnyi keskeny körszégyelyére eső vidékeket kivéve, melyek számára földünk minden három esztendőben egyszer s akkor is csak igen rövid időre megjelen: sem földszárg, sem bármely más vízfény nem mérésékl ott az éjszaka mely homályt, mely hirtelen és minden átmenet nélkül beáll a nap végső karimája letüntével, hogy szintoly rögtön helyt engedjen a 355 óra múlva megjelenő első napugyányította vakító világnak. . . . Csak Venus, legnagyobb fényében, bírja kivételképen a hosszú éj egy kis részét gyenge derűvel megajándékozni.

Hacsak utasok nem vizsik át ama féltekére hírét földünknek, ennek létéről ott mitem tudnak. Következőes elmélet előtt persze ennek dacára sokáig rejte nem fog ott maradhatni, miszerint amott túl a vonzás valamely központjának kelljen léteznie a holdra nézve, s hogy e központnak, valamint minden létezőnek, anyaggal is kell bírnia: mi azonban itt a netalán létező holdlakók elméleti ismereteit természetesen számba nem vehetjük s csak azokról szólhatunk, miket egy, a földiekhez hasonló, emberi érzékekkel felruházott lénynek kell okvetlenül tapasztalnia, ha azt a holdra helyeztetve képzeljük. És ha ott értelmes és érzékekkel bíró lények csakugyan léteznek, az előadottak némi általános fogalmakat nyújthatnak nekünk a felül, miként tünik fel nekik a nagy mindenség? Fajunk szellemi felvilágosodására, erkölcsi érzéletei megismerésére minden időben legfőbb befolyással volt azon tudomány, mely a mindenség megismerése után törekszik. A varázis, mely a megmérhetetlen ünnek s a benne uszó világoknak szemléletéből háramlik, fogva tartá már a legregébb idők népei kedélyét, s nincs az a műveletlen, vad nép, mely ma is ne érezze e varázis hatalmát. S vajjon e nagyszerű kép, melynek szemlélete a legmagasabbosb érzelmeket bírja előidézni, egyedül csak e gyarló föld fiait előt volna-e kitarva? . . . A csillagászat legfontosabb kérdései sok egyéb égitesten, s különösen a holdnak tulsó oldalán (e legszebb csillagadán az egész bolygórendszernek) sokkal kényelmesebben, alaposabban s tökéletesebben fejthetők meg, mint földünkön: s nem vehető-e ennek hasznát senki?

Bizonyos oldalról még most sem akar szünni az anathema azon tudomány ellen, mely más égitesteket földünkkel egy rangba, vagy épen fölébe helyezni bátorodik. Ezek szerint az ember kedveért teremtett a föld, mely a világ magva, s minden, a mi rajta és körülötte létezik. Az emberiség gyermekkorában és a butaság századaiban természetes volt az ily felfogás: ma már nevezetesebb.

Ha már a hajdani Hellas és Alexandria bölcsői gyaníták az égitestek nagyságát és távolságát, részben kétségtelennek tarták földünk feletti tökélyeit, a tudomány mai állása mellett a legvastagabb tudatlanságot árulja el az, ki a földet még most is a világgalakarja azonosítani. Pedig bizonyos inkább mondnok keveset mint sokat, ha azt állítjuk, hogy mekkoraság tekintetben földünk oly viszonyban áll a „világ“-hoz, mint egy kis poszsem a nagy földtekéhez.

Valóban szűgyenre válik korunknak, hogy léteznek még most is oly középkori lelkek, kik „a vallás tekintélye elleni merényletnek“ hirdetik a tudomány vívmányait, kik „Isten dolgaiba való bűnös beavatkozásnak“ kiáltják ki buvárlatait azon tudományoknak, mely mindenkéül föltt képes arra, hogy emelje az ember önértéket s ennek következtében erősebbi érzületet is.

Ezért tudományunknak, mely büszkén tekintet eddigi vívmányaira is, nincs mit tartania a sötétség szellemének hűhóságaitól, bármely félelmek legyenek is azok. A tudomány nem fog megszűnni; nincs az a hatalom, mely azt haladásában meggátolni képes volna. De igenis, hatalom ő maga, s mint szélvész a polyvát, úgy fogja nem-sokára eleperni az előítéletek és butaság századok óta összegyűlt szeméthalmait! Berky Gusztáv.

Vámbéry Khivában.

Azon vállalkozó és bátor utazók között, akik Közép-Ázsia sivatagait bejárták, s kiket utjoktól sem a természet által kiszabott roppant akadályok, sem az ottani bárdolatlan népek vad természetéből kifolyó veszedelmek nem riasztottak vissza: az első rangú sorban áll Vámbéry Armin hazánkba, ki mint dervis, muzulmán zarándok, a Bosporustól kiindulva, Persia fővárosán Teheranon keresztül, átlépett a turkoman sivatagba, s az Araltó dőli részén meglátogatta Khivát, Bukharát, Samarkandot, s innen az Oxus folyónak vége utját, az afgani uralom alatt álló Maimene khánságon keresztül tért Teheranba vissza.

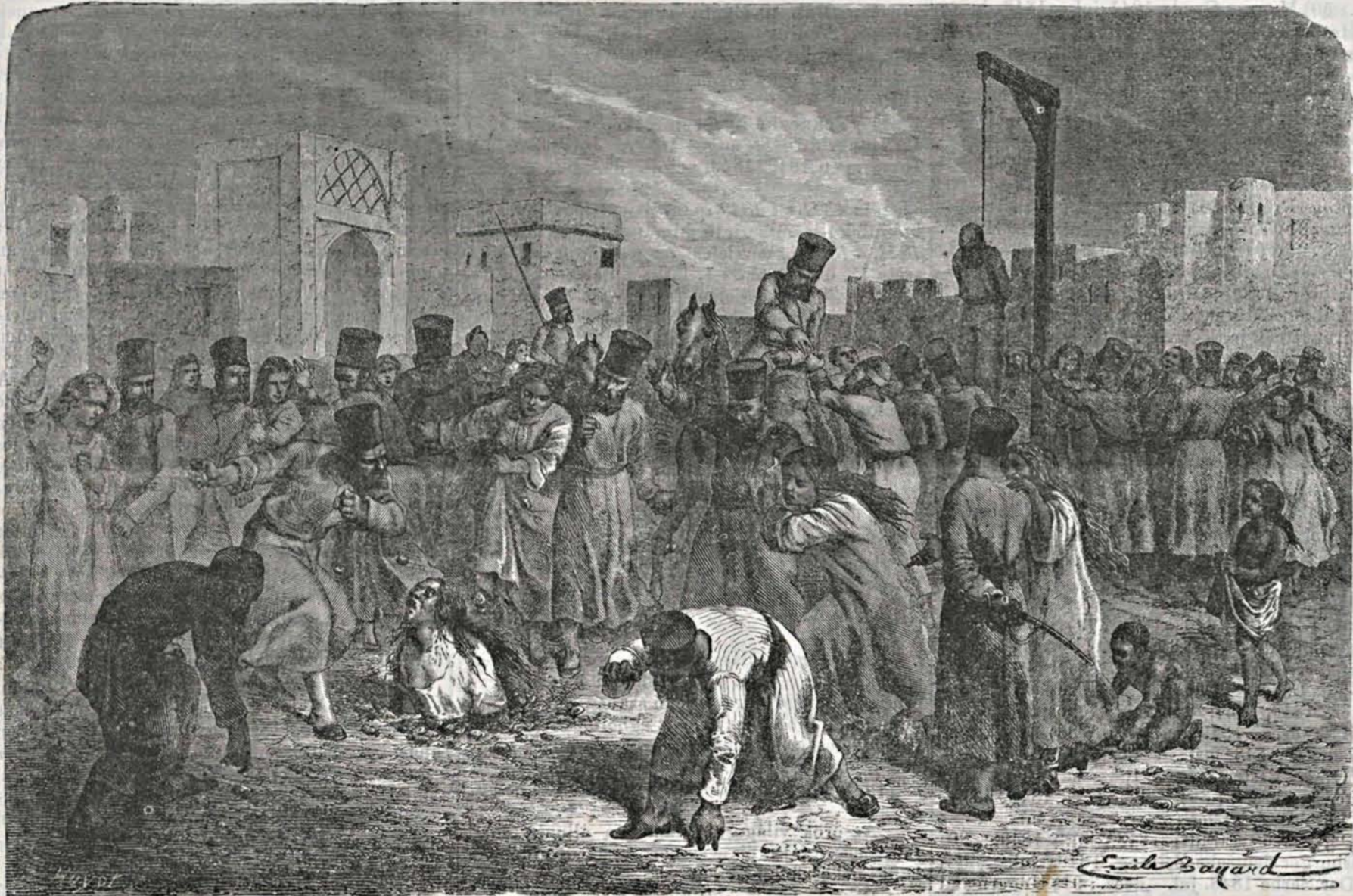
Vámbéryt nem csupán utazási vagy épen kalandvágy vezette azon veszélyes helyekre, hol előtte kíváncsiságáért már annyi utazó életével a lózott, s melyre neki is csak egész élete elszánnásával lehetett vállalkoznia; őt mint magyar embert sokkal magasabb szempont vezérelte azon földre, mely egykor népünk bölcsője volt; az ő magyarok nyomait ment kutatni, megnézni, ha van-e még keleten nép, mely népünkkel rokon, s

tás véget ért. Az uralkodó a dervisnek 20 arany ajándékot akart adni, de ő nem fogadta el. „Mi dervisek — úgy mond — ily földi semmiségekkel nem foglalkozunk; rendfőnököm szent ihletése melylyel megáldott, négy öt napig minden táplálék nélkül is megélni képesé tesz engem; azért más ohajtásom nincs, csak az, hogy Allah felségédet 120 ezretedig éltesse.“ Az ajándékot visszautasítva, csak egy szürke szamarat kért, mint a melyet a szent törvény a zarándok-utra különösen ajánl. A fejedelemtől haza térésben, áhitattal üdvözölte a sokaság, s az áldás és szent ihlet osztoztatásával ugyancsak jó üzletet csinált, mert e szent portékáért mintegy 15 aranyat gyűjtött össze.

Khivában Vámbéry borzasztó kegyetlenségnek volt tanuja, mint a melyről az ottani nép még Ázsiában is különösen híres. Egy udvarnok a királyi palota egyik udvarára vezette, hol mintegy 300 hadifogoly volt már néhány nap elzárva. A halálfelelemtől és éhségtől elcsigázva, mindnyájan úgy néztek ki rongyaikban, mintha a sírből keltek volna ki. Két részre oszták e foglyokat; egyik rész a 40 évet még nem haladott férfiak csapatja volt, kiket mint rabszolgákat

vel Orenburgból Khivába szándékozott, a tsaudorturkomanok az uton megtámadták, egészen kiszákmányolták, megfosztották még élelmiszereiktől is, s kegyetlenkedtek velük annyira, hogy életét 60 ember közül csak 8 mentette meg. Egyébiránt, mint Vámbéry mondja, a hadifoglyok ily kegyetlen megbüntetésé ott épen nem tartozik a kivételes esetek közé. Khivában, sőt egész Közép-Ázsiában nem tudják, mi a kegyetlenség; az ily eljárás náluk egészen természetesnek tűnik föl, mert érzetökkel, törvényekkel s vallásukkal megegyez.

A most uralkodó khán mint a vallás védnöke akart kitűnni, s azt hitte, hogy czélját éri, ha a vallás ellen elkövetett minden legkisebb kihágásra a legkeményebb büntetést szabja. Egy kacsintás egy sűrűn elfátyolozott nőre elég, hogy az embert a halál karjaiba vezesse. A házasságtörő férfit fölakasztják, a házasságtörő nőt pedig a bitófa közelében derékiig a földbe ássák s megkövezik, azaz, minthogy Khivában két ninc, száraz kemény göröngyökkel verik agyon, a mint e jelenet a mellékelt képen látható. Vad dühben tomboló tömeg özönl körül a bűnöst, ki már az első három dobásra portól van borítva, s vérző

Hűtlen nő büntetése Khivában. (Vámbéry Armin leírása után.)

melyet ha azon a földön nem talál, masutt hiában keresnénk, mert nem találunk sehoh.

Bár utazása e tekintetben nem vezetett eredményre, mégis bő alkalma nyílt megismerkedni a keleti népek szokásaival, s könyvében, melyet utazásáról kiadott, ezeket oly eleven színekkel rajzolja, minőket ritka utleírásban találunk.

Elmondunk belőle röviden egy részletet, s mely a turkomanok városában Khivában szerzett tapasztalatait mutatja.

Vámbéry török zarándokok társaságában utazott, míg végre a karaván, hosszú fáradság után Khivába megérkezett. Mint igazhívó sunnita dervis, először is Seid Mehemmed Khan Padiisahi Kharesm, a tartomány ura előtt kívánt tisztelkedni. Az elfogadásnál magasra emelt kezekkel mondtott üdvözlést a Koránból, egy imádság kíséretében, melyet halk amennel zárt be, mi alatt kezeivel szakállát simogatta. Míg a khán is kezeit szakállán tartá, a többi dervis társai egyhangun mormogták: *kabul bolgadj*, vagy is, legyen imádságod meghallgatva. Ezután közelebb ment az uralkodóhoz, a ki kezét nyújtott, s miután kitárt karok mellett a Korán szavaival újra üdvözölt, néhány lépést hátrált, s ezzel az ünnepélyes szertar-

eladni vagy elajándékozni szándékoztak, a másik rész azokból állott, kiket koruknál vagy állásuknál fogva akszakáloknak (ész szakáluak, kolompók) tekintettek, s kiknek be kellett várnok a khán által reájok szabandó büntetést. Az előbbieket, 10—15 en nyakszorító vasbilincsekkel egymáshoz lánczolva, elhurcoltattak; az utóbbiak türelmesen vártak, mint az ártatlan báránok hóhérai kezében. Míg többeket közülök akasztófára vagy bárd alá huzoltak, nyolcz öregget, épen dervisünk mellett fektette k hanyatt a földre, s kezüket lábukat összekötve, a hóhér mellökre térdelt, s szemüket sorba kiszurva, a véres kést a megvakított aggok szakállához tülte meg. Iszonyu volt azon jelenet, midőn a véres tett után a szegény áldozatokat kötelekeikből földölték, s azok kezükkel tapogatózva, fölkelni iparkodtak. Némelyek fejfel egymásba ütöttek s a fájdalom tompa jajkiáltása hangzott ajkaikról. E jelenetre most is csak reszketve gondolhat vissza.

E kegyetlenség egyébiránt csak viszonzása volt egy nem kevésbé emberietlen cselekedetnek, melyet a tsaudorok egy özbeg karavánon elkövettek.

E karavánt ugyania, a mint 2000 tevő-

testét mindaddig verik, míg kínjaitól a halál meg nem menti.

A khán e vallásos buzgalma oly nagy volt, hogy az ulemáknak kellett azt szelidíteni; de még most sem mulik el nap, hogy az uralkodó ajkairól valaki a vérszteljes „alib barin“ szót ne hallaná, a mi annyit jelent, hogy „hurcoljátok el“ a halálra.

Az ózdi kastély.

(Erdélyben.)

Az ózdi kastély Erdélyben azon hazai emlékeink egyike, melyek a nemzet annyi hányattatása daczára, míg épen fennmaradtak.

Az ózdi kastély körzete épen nem mondható regényesnek. Kopár hegyektől körülvev völgyben fekszik a falu, melyeknek csupán azon egy érdemük van, hogy Erdély egyik legjobb bortermésének adnak lételt.

Maga e kastély, hajdan vár, a déli lejtőn áll, némi magaslaton s fő szépségét épen az teszi, hogy fenyvesektől ékített sötétzöld, hús parkja a szembenfekvő hegyek szürke kopárságával, melyet a

ritkás szőlő-táblák nem tudnak elfedni, kellemes ellentétet képez.

A kastély a XVII-ik század szeszélyes modorában épült, szegletein négy kerek bástyával s egyetlen roppant feddéllel, mely ezek közül felmágnal; hazánkban leginkább a gyalui kastélyhoz hasonlított, csakhogy annál kisebb.

Belsejében egészen újja van alakitva; csupán a régi fa lépcsőzet maradt meg eredeti alakjában. Történetéről keveset tudhatni. Rákóczy Ferenc idejében a kurucz generalis Pekry Lőrincz volt, s ezért a labancok egy izben feldúlták; a midőn a monda szerint Pekry is csak bajjal menekülhetett belőle.

Leányágon szált jelenlegi birtokosaira, a Radákokra.

Mostani birtokosa báró Radák Ádám a kastélyt, s azt körülő kertet díszesen helyreállítá; az ebédlőt ösdi képek ékítik; a termek és toronyoszobák izletes rendezést nyertek; úgy hogy az egész berendezés az Erdély kényelmesebb urai lakásai közé hezeje. Sz. K.

Szamosujvár.

(Erdélyben.)

Szamosujvár Belső-Szolnok-megyében, Dééstől egy, Kolozsvártól két posta-állomásra a Szamos mellett fekszik.

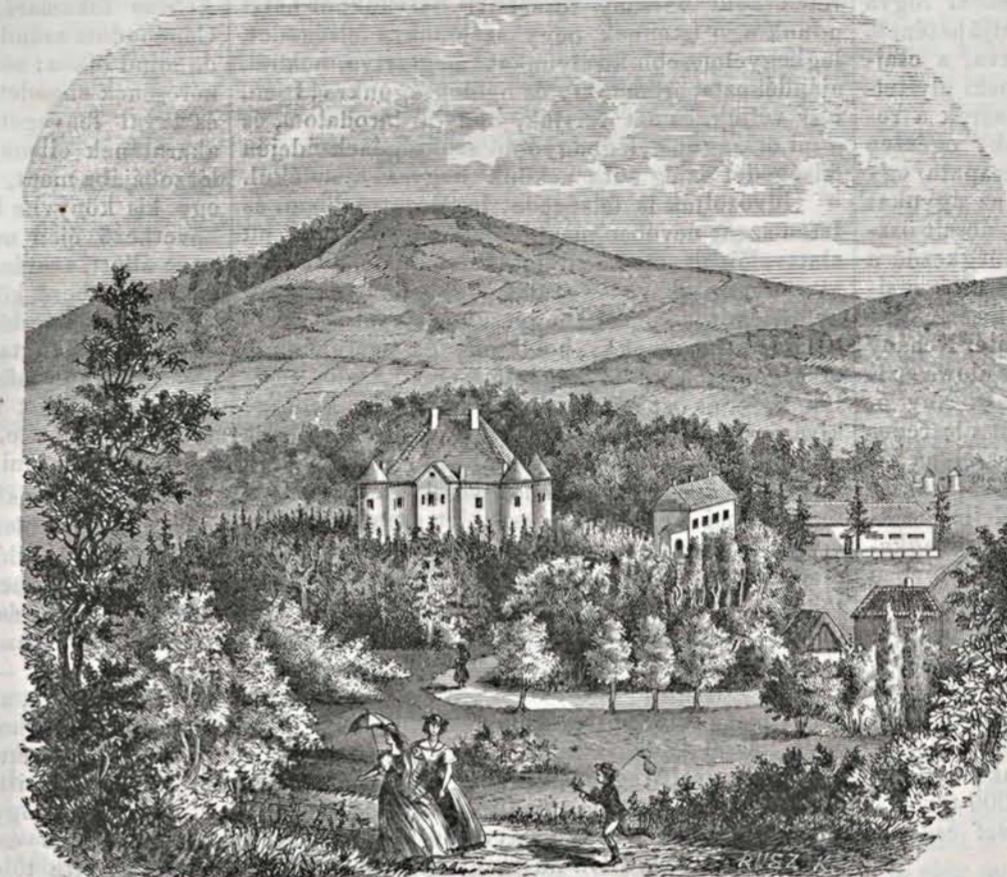
Román néven Gyertá igen régi helység, több történetirő bizonyítása szerint.

Itt volt a Traján által beszállított római gyarmatok egyike, még pedig a 11-ik, Napoka nevű, a déli részen, a Kolozsvár felé vezető ut, az ugynevezett Malomárka között létezett. A rendőri ügyek nagy részét igazgatót ugynevezett *aedilisek* itt tartózkodtak. Hogy jus italicum élvezetében volt e gyarmat is, Ulpian bizonyítja (lásd: Torma Károly: „A rómaiak nyoma Erdély északi részében.“) Mikor a vár épült, Szamosujvárnak egyéb neve lehetett, fő faluja levén uradalmának. A vár a város szélén a Szamos partja terén van, melyet a várfal alatt négyzetben kőfalak közötti széles sáncz környez, melyben régen a Szamos egy árka folyt, ma azonban csinos kertté van átalakitva.

Magát a várat Martinuzzi György építtette az ide nem messze feküdt Bálványos-Várallya romjaiból a XVI-ik század első felében, 1540-ben, a kis Szamos partján, mely Szamosujvárnak nevezetett. Mint a fölírások mutatják, megújítottat a vár 1619-ben II. Gábor s 1653-ban Rákóczy fejedelemsége alatt, és 1760-ban; 1787-ben alakítottat át országos fogházzá, 1856-ban pedig alig két fal hagyatván meg a régi várból (melyet képünk állít az olvasó elé), egészen lerontatott, s helyébe a több mint 100,000 frtba került jelenlegi nagyszerű országos fegyvertézet épült, melynek képünkön csak fedérléze látszik. Azon falak, melyek között a komor emlékeztető erdélyi fejedelmek korában nem egy véres történeti dráma folyt le, s hol nevezetes oresszgyűlések tartattak, többé nem állanak.

Az építés alkalmával néhány felirat e dombormű megkíméltetett a rombolástól, s a várat övedző falba illesztetett, s ma is láthatók; a kertbe bemelve, jobbra a falban, fél domboru-faragványban két angyal egymással szemben koszorut tartva, mindkettőt tenyéren széles szalag fonja össze, derekán. A szalag jobb felőli szélén olvasható: Anno M.D.XL. a bal felőli végén a betűk elkoptak. Csak C. E. látszik. Az angyalok által tartott koszoruban felül püspöki süveg, alább paizsban csillag, és ujuló hold, melynek szarvához egy

farkas kitartott szájjal kapkod. A várfal két szegletében két egyforma faragvány látható: Martinuzzi ezimere; kiról az volt a vélemény, hogy Erdély, az ő kormánya nélkül, az akkori viszonyok között fenn nem állhatott volna; Ferdinánd király nem egyszer monda, hogy János királytól csak ezen egy csuklyás barátot irigyl, ki többet ér 10,000 fegyveresnél. János király pedig nem vonakodott úgy nyilatkozni, hogy ő királyságát csak György barát gondoskodásából folytathatja. S ez szabad kénye kedve szerint igazítá az ország dolgait, ka

Ózdi kastély. Erdélyben. (B. Radák Ádám birtoka.)

tonákat iratott össze a kincstárból, királyi fénynyel környezte udvarát. Késő gazdagságot szerzett, megbecsülhetetlen kincseit Alvinczen, de a nagyobb részt Szamosujvárt tartotta, melyeket, 1551-ben decz. 13-án Castaldo vett magához Pallavicini és Ferrári olaszok által Alvinczen történt meggyilkolása után. Kincsei 250,000 ezer m. ftból, 889 márk veretlen aranyból (4 magyar arany értékű) s 300 diszlóbból állott. Ezenkívül

Kolozsvárról Torda felé menő utjából irt Szamosujvárra Ravazzi várkormányzónak, hogy unokája, uralkodásban vágytára, Báthori Boldizsár öletessék meg, s ez a szamosujvári várban 1594-ben Kovacsótzai Farkassal együtt kegyetlenül ki is végeztetett.

A levélben az volt írva: hogy ha azon reá kedves munkát, melyet küldöttje Benkner, nyilvánítani fog, végre akarja hajtani, az mentől nagyobb titokban tegye, s ő nem lesz háládatlan érte.

Ravazzi értette, mit ohajt az ő zsarnoka, a sötét tervhez azonnal hozzá látott. Vasárnap volt, szept. 11-én Ravazzi Báthori Boldizsár börtönébe lép s inti, hogy késüljön a halálra. A szerencsétlen férfi emlékező, hogy az általa elbukott Gálfnak is kivégzetése után a kegyelem megérkezett. Időt akart nyerni, de 3 fegyveres rohant be, kik megfojtották. Kovacsótzit azon éjjel hasonló sors érte (Wolff, de Bethlen Histor. libr. VIII.) A terem, hol a sötét tény végrehajtott, még 1856. előtt állott, s a vasat is mutatták nekem, mely Báthory Boldizsár lábán volt.

1553-ban Ferdinándnak két vajdája volt Erdélyben: Dobó István, és Kendi Ferencz. A két férfi közt gyűlölet fejlik ki, a hon két pártra szakad; Kendi a honból kiment, Izabellával kezd szövetekezni, Dobó István Ferdinándnak marad hiva. Ezért az ellenpárt Dobót üldözöbe veszi; ő Szamosujvárhoz húzódik, s az ostrom alól feltételek mellett magát feladja, de a feltételeket nem tarták meg, hanem megfojtják s itt nevével gyermekeivel elzárják. — Tetette magát, mintha lába fájna,

s így nem nagy gondot fordítottak rá. Végre 1557-ben nov. 15-ki éjjelen kötelen a várból leereszkedett, s kész lovakon ment Prágáig. — (Istváni libr. XIX.)

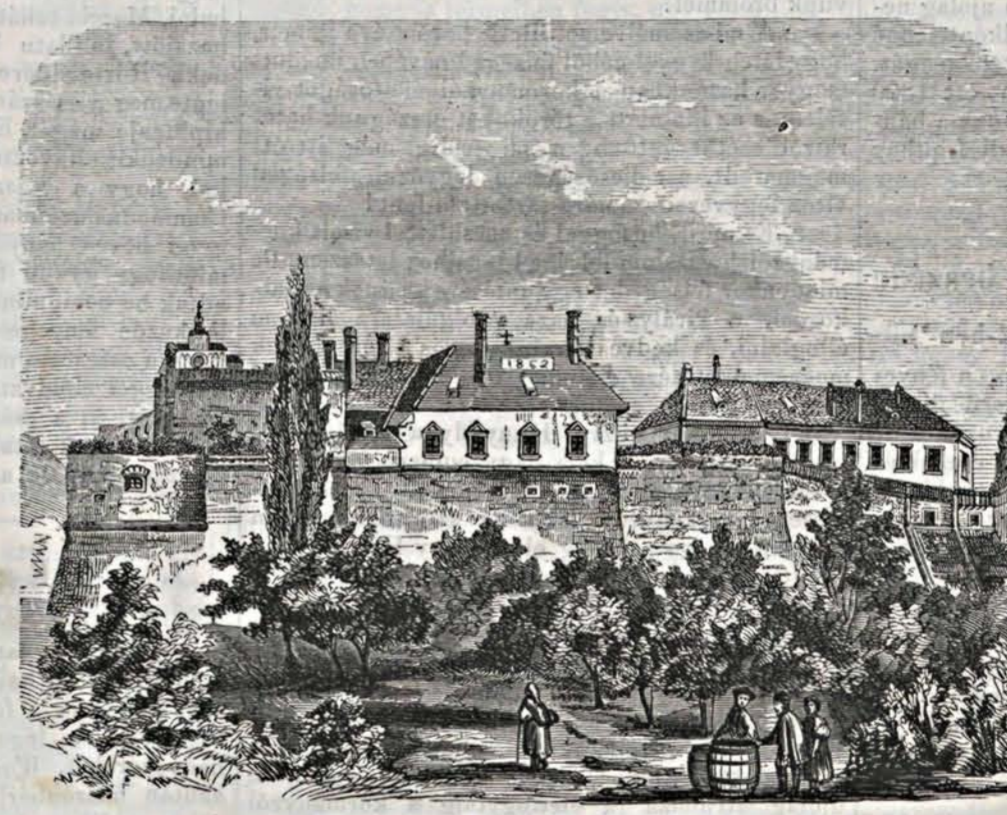
A szamosujvári vár termeiben tartott II. Rákóczy György idejében ama nevezetes országgyűlés, melyet oly gyönyörűen irt le elhunyt regényirónk, Jósika Miklós, „Zrínyi a költő“ című regényében. Magam előtt képelem a féktelen daczos öreg Zólyomi Dávidot dühös kitörései közt, a bámuló honatyákat, a felbőszült fejedelmet, s a multak édesbús emléke abrándszerű elmélyedésbe meríté lellemet, miből csak a mai f-gyházi foglyok rablánczainak zörgése ébresztett fel.

Pataki Ferencz.

Mult századbeli magyar hősök.

14. Báró Liphay Antal.

Kisfaludi Liphay Antal, altábornagy Nógrádmegyében Szécsényben született 1745-ben. Mint 19 éves ifju az ujon állított magyar nemes testőrseregbe lépett alhadnagyi ranggal, és onnan 1768. jun. havában ugyanazon ranggal a Pálffy gyalogezredbe ment át. A bajor örökösödési háboru elején már kapitány, a török háboru kezdetén pedig már őrnagy volt. Első, nevezetesebb hadműveletét a török háboru elején Uj-

Szamosujvári vár jelen alakjában.

Palánkánál hájtá végre. Itt azon megbízást kapta, hogy ezrede négy századdal az ujalánkai sánczokat megrakva és védve, az ellenség partra szállását és hegyi utját meggátolja. És ez neki két, — a sánczok elé mintegy két ezer lépésnyire kiállított ágyúüteg védelme által teljesen sikerült is. 1788. szept. havában hire járt, hogy Brechainville áltábornagy Szaskáról visszavonult. Liphay e hírnék határozottan ellenmondott és kinyilatkozta, hogy azon esetben is, ha az megtörténik vala,

Irodalom és művészet.

(Két jeles történelmi munka) jelent meg e napokban, melyek mindegyike közelebbről fogja érdekelni a történelmi munkák iránt érdeklélőket... (Liszt zeneművei) Rózsavölgyinél megjelentek a „St. Francois d'Assise” és „St. Francois de Paule” című legendák, melyeket Liszt a mult augusztusi hangverseny alkalmával előadott...

Cleopatra Szász Károlytól, és „Szeget szeggel” Greguss Ágosttól. A két regényt a pártolók könyvilletményül kapják. Valamennyi felsorolt mű új évre megjelenik... (Zenei pályázat) A pestbudai hangzás-egyleti zenede, — b. Prónay Gábor egyleti elnök ajándéka folytán, ki egy magyar szellemű zene-műre minden évben 10, Weiss Bernát ur pedig 5 aranyból álló jutalmat ajánlott föl...

va ajánlani fognak, névét, polgári állását és lak-helyét s annak netán utolsó póstáját világosan írva szíveskedjenek Kültúr Gábor társulatai első titkárhoz (váciutca 2. sz.) beküldeni... (Részvény-társulat a lippliki jódfürdő megvételére) A Szlavoniában Pozsegamegyében fekvő lippliki jódfürdő megvételére részvény-társulat alakítása van tervben, melynek élén dr. Balassa János pesti egyetemi tanár áll...

Közlekedés.

(A pesti postahivatal) mulatságosan megrézték a brüsseli Postról ugyanegy levelet, melyre világosan ki volt írva, hogy a hevesmegegyei Egerre szol, nem tudhatni miért, elküldték — Brüsselbe. A brüsseli posta-hivatal aztán ráírta a levélre, hogy Eger Magyarországon, Hevesmegegyében van, s a levél azután így jutott a címzett kezébe... (Az új távirati díjszabályzat) mely jan. 1-jén lép életbe, a következőleg van megállapítva: 20 szóból álló sürgöny díja 10 mérföldnyi távolságra 40 kr., 10—45 mérföldig 80 kr., 45 mérföldön felül 1 ft. 20 kr. Huszonegytől 30 szóig a fentebbi távolságokra 60 kr., 1 ft. 20 és 1 ft. 80 kr. Harmincegytől 40 szóig 80 kr., 1 ft. 60 és 2 ft. 40 kr. Minden további 10 szóért 20—40 és 60 krajczár.

Balesetek, elemi csapások.

(Mérgezés.) Egy pesti fiatal leány, Bécsben f. hó 22-dikén a fehér kakasokhoz címzett vendéglőben vilányval megmérgezte magát. Csak előtte való nap ment föl Pestről Bécsbe s mint mondják, szerelmi bubánát vitte a kétségbeesett lépésre. A leány kiltének nyomoztatására a pesti hatóság megkerestett... (Tűzvész.) A Fogaras vidékén levő Stera-Keresesóra és Opra-Keresesóra nevi községekben tűzvész támadván, ezen alkalommal 236 ház pusztult el és 70,800 ftra becsült kár okozottat. — Az ezáltal előidézett nyomor enyhítésére czéljából a magyar kir. helytartótanács — az erdélyi udv. kancellaria megkeresése folytán — oda lett utasítva, hogy a karosultak javára az országban könyöradományok gyűjtését rendelje el, s a befo-lyandó összegeket közvetlen a kolozsvári főkor-mányszekhez juttassa.

Mi újság?

(Az országgyűlés felszólalásának tagjai) a „P. H.” szerint, a következők állanak: 4 fő-herceg, 27 latin s görög szerzetásu kath. megyés érsek és püspök; 20 cizmetes püspök; 2 prelatus (a pannonhalmi főpáti és jászói prépost); 10 gör. keleti érsek és püspök. Továbbá: 11 országzászlós, 37 főispán, 20 herceg, 430 gróf, 188 báró. Így a magyar felszólalás összesen 749 tagból áll. A megjelenéstől a következők kárték magukat fölmen-tetni: a róm. kath. cizm. püspökök közül: Beze-rédy Miklós makari, Jekelfalussy Vince almiázi, Lipthay Antal duemi, Korizmos Antal bácsi, Meszthay András sandici, Gyórfy László párhá-Markl Ignác dulczignoi és Szajbely Henrik vo-vadrai cz. püspök. A gör. keleti püspökök k: k: Athanazkóvics Plató bácskai és Kengyelcz ver-secci püspök. Az országzászlósok közül: Grót Andrassy György főpárhármester és herceg Pálffy Antal pozsonyi gróf. A főispánok közül: Szentiványi Márton lipplói főispán. A meghívott 20 herceg közül 15 kérte magát fölmenteni... (Az újonnan épült ideig. országháza) ehó 27-ikén kezdtek behelyezni az üléstermi butor-akat: az elnökök és tollvivők emelvényeit, a követi ülőhelyeket. Az utóbbiak fölkerben lesznek föl-lítva, egy módon, hogy a terem középtől kezdve az ülősorok mindegyike emelkedettebb lesz. A hírlapírókról az eredeti tervben allig gondoskod-tak; most ezek számára az elnökök háta mögött akarnak alkalmas ülőkeket rendezni, vagy pedig a főbejáratnál fog számukra néhány pad fen-tartni... (Czirkusai elbádosok.) Suhr lovartársulata ismét Pesten van s a mult kedden megkezdte a czirkusban előadásait... (A tihanyi és domlői szentbenedekrendi apátok) e hó 26-ikán szenteltettek föl Esztargom-ban hg. primás ő eminentiája által.

Közintézetek, egyletek.

(A kir. magyar természetudományi tár-sulat) jövő 1866-ik évi január 3-ik napján szerdán d. u. 5 órakor a magyar akademia épületében közgyűlést tart, melyre a társulat tagjai meghivat-nak. A közgyűlés tárgyai lesznek: 1. Elnöki meg-nyitó beszéd. 2. Titkári jelentés. 3. Jelentés a pénzár állásáról. 4. Jelentés a könyvtár állásá-ról. 5. A Bugát-féle növényteni pályakérdés ered-ményének kihirdetése, a jutalom kiadása. 6. A Bugát-féle alapítványból új pályakérdés kitűzése. 7. Tagválasztás. A választás új tagokra vonatko-zolag a társulat vidéki tagjai kéretnek, miszerint azoknak, kiket alapszabály szerinti jogaiknál fog-

(Egy magyar díszcsizmát) nyújtott át ő Felsőegnek Szepes Antal pesti polgár és cipész-mester, mely csizma dus aranyozásával igazi mes-termű a maga nemében. Ő Felsőge kívánatára, el fogják küldeni a párisi kiállításra, most azonban még a nevezett mester váciutcaiban boltjában lát-ható. Legnevezetesebb benne az, hogy noha min-den mérték nélkül, csupán szemérmék után ké-szült, mégis tökéletesen talált és sikerült. Ő Felsőge a mű mesterét megjutalmazta... (A pesti alsó Duna-rakpart) építésénél a régi part-védőfal kiasztván, az ennek folytán nyert köveket a rakpart alsó végének folytatására fog-ják fordítani, így az alduapart a rakparttól kezdve 70 ölnyi távra szintén díszesebb alakot fog nyerni. Ez újabb partépítkezési költségek mintegy 18 ezer forintba kerülnek, s e tervet a városi tanács közelebbről tartott teljes ülésében jóvá is hagyta... (A hg. Eszterházy-féle sorsjegyek kihuzott nyereményeit), biztos hír szerint, jövő márczius 15-kétől kezdve ki fogják fizetni, s a további fizetési határidőket is pontosan megtartják... (A katonaság ebéddel ellátásáért), mint a „S.”-ny” írja, a szállás-adónak a jövő 1866-dik évben egy napra s egy katona után a kincstár által megtrétdendő összeg, a marhahusnak 1864. évi okt. 1-től fogva f. évi sept. végéig kipuhatolt középára alapján, — a m. kir. udv. kancellaria által, egyetértőleg a pénz- és hadügyminiszte-rumokkal, az egész országra nézve 10 1/2 kraj-czáriban állapítottat meg... (Selyemtermelés.) A debreczeni keresek-delmi és iparkamarához beérkezett adatok szerint, az egész kamarai kerületben az 1864-ik évi se-lyemtermelés eredménye 11 mázsa s 37 font gubó lett, míg a mult évben 95 mázsa volt. Átalában az 1865-ik év kedvezőtlen volt a termelésre; Ugyanis Magyarországon az egész évben allig 400 mázsa gubó termeltetett, míg 1860. 1861. és 1862-ben Magyarország a katonai határvidék-kei évenként 2—3000 mázsa gubót termelt... (Életbölcsezet) czimrel egy 290 lapra terjedő kötet került ki sajtó alól. Irta Saska Ká-roly. A munka két részre van osztva; egyik a helyesen gondolkodás, másik a helyesen cselekvés tudományát tárgyalja. Ara kemény kötésben 1 ft., Lauffer V. bizományja. — Ugyanott jelent meg egy nyomtatott felíven: „Tanrend”, készítette Saska Károly. Ara 1 ezüst hatos... (Részvét lapjai) czimrel Horváth Dóme egy 344 lapra terjedő kötetet adott ki, melynek tartalmát elbeszélések s költemények képezik kül-lönböz szerzőktől. Ara 1 ft. 20 kr. Tiszta jöve-delme a kecskeméti ref. főiskola és kegyesrendi főgymnazium könyvtár részére van fölajánlv. (A Kisfaludy-Társaság kiadványai közül) jelenleg négy mű van sajtó alatt, ugymint: „Bethlen Gábor ifjúsága”, történelmi regény két kötetben, írta P. Szathmáry Károly. „Onyágin”, verses regény Pusztintól, fordította Bérczy Ká-roly; „Tót népdalok”, Lehoczyk Tivadar, Szeberényi Lajos és Tórs Kálmán fordítása szerint, összesen közel 500 darab, ismertető bevezetéssel Szeberényi Lajostól; végre a „Magyar Shakspeare” VI-ik kötete, melynek tartalma „Antonius és

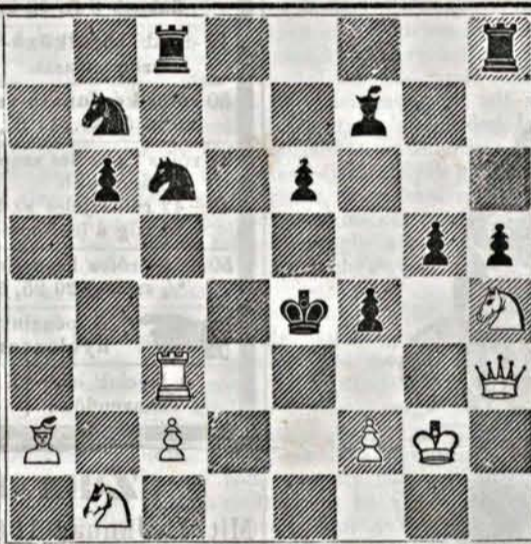
Melléklet a Vasárnapi Ujság 53-ik számához 1865.

(A jövő farsang táncvigalmaira) Pesten nagyban folynak az előkészületek. Egymás után alakulnak a bárendező bizottmányok, s ha az előzményekből következtetni szabad, az idei farsang egyike lesz a legvigabaknak és legfénye-sebbeknek. De mi, a kik még vigalmak közt is azt tartjuk legdirekább mulatságnak, mely a többit nemcsak jókedvben, hanem jótékony-ságban is felülmulja: természetes, ha leginkább a jóté-kony cziokra rendezendő táncmulatságokra fordítjuk figyelmünket. Ilyen jótékony czélu vi-galom a jövő farsang alatt hat lesz a vigadó ter-meiben, s mindegyik előre is sok mulatsággal kecsegtet. A pesti jótékony négyelet álarozos bálja jan. 7-én; az írói segélyegylet javára jan. 11-én; a technikusok bálja jan. 20-án; az orvos-növendékeké jan. 20-án; e két utóbbi az illető segélyegyletek javára. Ezeneken kívül lesznek még a képzőművészek és jogászok táncvigalmai, me-lyek bizonyosan nem kis részben segítik elő azt, hogy a pesti szépek az idei farsangra később is kedvesen emlékezzenek vissza.

8015. Gyula. B. B. A baráti érkelemeket hasonlókkal viszonzozuk. Bár még igen sok év fordulattal tehessek ezt! — Igen sajnáljuk, hogy a közlemény nem érkezett előbb, most fájdalom, már másképp intézkedtünk... 8016. Kaloeca. A. Az arczkép és életrajz ránk nézve is oly meglepő volt, mint valószínűleg olvasóink legna-gyobb részére lesz. Kiadatása igen kívánatos, sőt korszerű lesz. A kivánt időnél hamarabb reméljük kiadhatni... 8017. Karason. Nem volt annak más baja, csak hogy nem volt oly tökéletes, mint a „pünkösdi”. Sem az a melegség, sem az a költői kedély, sem azon formai szabá-tosság. A mint látja kedvvel, feltékenyen örökdünk hveink jó hírneve felett. Az „újév” jó és jónni fog... 8018. Mohács. Ny. S. A kérdésekre csak a jövő számban felelhetünk... 8019. Pest. P. R. Az igaz, hogy 52 hét levén egy év-ben, egy hetilap csak 52 száma volna kötelező — no de ha ez évet ismét 53 vasárnapal áldották meg a kalendá-riom-csinálók: a Vasárnapi Ujság csak nem szabadkozha-tik ellene? Volt erre már eset e lapok életében s reméljük, hogy hét év múlva megint lesz... 8020. Több t. előfizetőknek. Mint a kiadóhivatal által értesülünk, előfizetési pénzeink nagy része a szer-kesztőséghez intézett számos újvvi szives és barátságos üdvkivánatokkal megföldvra érkezik meg. Fogadják mind-nyájan köszönetünket s legyenek meggyőződve ezental is változhatlan érzelmeinkről s őszinte törekvéseinkről.

SAKKJÁTÉK.

313-dik sz. f. — Willmers Rudolftól. Sötét.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

308-dik számú feladvány megfejtése.

(Bayer Konrádtól) Sötét. 1. He4-g8 Ff6-g5 2. Kg4-h5 Fg5-d8A) 3. Va4-f4 Ke5-f4: 4. Fa3-d6mat.

Világos. A) Sötét. 2. Ke5-e6B) 3. Va4-c6 tetsz. sz. 4. Vc6-f7mat. Világos. B) Sötét. 2. tetsz. sz. 3. Va4-c6 tetsz. sz. 4. Vc6-f7mat.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Füllöp József. — Pásonyban: Csery Gábor. — Miskolcon: Czrenthe József. — Pesten: Rakovszky-Vagyon Judith.

Az év utolsó napján.

Nem csak szokásból, nem is pusztán udvarias-ságból történik, hogy midőn a „Vasárnapi Ujság” egy újabb kötetét befejezzük, ha egybitt nem, legalább itt a leghatásos sarokban, egy kis helyet szakítunk ki magunknak szerkesztői magán érzel-meink elmondására. Azon viszony, mely e lapok olvasói, írói s szerkesztője között évek óta fennáll, oly bensősév

Table with columns: Hónapi-és hetinap, Katholikus és Protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap (hossza, kel, nyug.), Hold (hossza, kel, nyug.). Rows include months from December to January, with specific dates and times for sunrise and sunset.

TARTALOM. Dumas Sándor (arckép). — Névnapi emlék. — Hir-lapiródmunka a 19-ik számban (vége). — A holdban (képpel). — Vámbéry Kiváiban (képpel). — Az ódi kastély (képpel). — Szamosújvár (képpel). — Mult számban magyar hősök. — Hunyadi János kormányzó beszéde. — Egy római császár halála. — Egyveleg. — Tárház: Vasárnapi beszédek. — Irodalom és művészet. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti szin-ház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Az év utolsó napján. — Heti naptár.

Felolós szerkesztő Pakh Albert. (Lak. magy.-utca 1-66 sz.)

A magyar földhitelintézet

sorsolás alá eső 5 1/2 %-os záloglevelei

oly értékpapírok, melyeknek összesen földbirtokra első helyen történt betáblázás által biztosítva, s hivatalos kimutatások szerint két-háromszoros értékű jelzálog által fedezve vannak.

E jelzálogi biztosítékon kívül kezesedik még a záloglevelek biztonságáért:

az intézet alapítványi tőkéje, — a tartalék-alap, — a törlesztési alap, kölcsönös jótállása

az intézet valamennyi adósának, kik egyetemlegesen, egy mindnyájáért és mindnyája egyéért, egész ingó és ingatlan vagyonaikkal kezeskednek a záloglevelek birtokosainak az intézet kötelezettségeiért.

A záloglevelek, melyek 3 1/2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Minden záloglevél félévi kamatszelvevényekkel van ellátva, melyek évenként kétszer, és pedig május és november 1-én napján, minden adólevonás nélkül, váltanak be, s pedig nemcsak Pesten az intézet pénztárában, hanem minden európai börzépiacon, valamint azon kereskedő-házak által is, melyek a záloglevelek eladásával foglalkoznak.

A záloglevelek legfelsőbb rendelet szerint

árvapenzek, alapítványok,

s egyebek biztosítására is fordíthatók, különösen pedig alkalmasak

biztos tőke-elhelyezések és az aggkor biztosítására,

miután föltétlen biztosítékot, s most vásárolva,

7% évi jövedelmet és biztos tőkenyereményt

nyújtanak.

Az említett záloglevelek, a napi-árfolyam szerint, kaphatók **PESTEN: Malvieux C. J., Wahrmann és fia** Barón testvérek című kereskedő-házaknál; — **BECSBEN: M. Schnapper, Johann Ribarz, L. Epstein** uraknál; — vidéken: a Magyar biztosító-társaság főigénykései legnagyobbrészt; bermentesítve klddött pénzért azonban posta útján magától az intézettől is megszerezhetők. 1088 (23-0)

Heckenast Gusztav könyvkiadó-hivatalában megjelentek, s általa minden hiteltelen könyvtárosnál, Pesten: Pfeifer Ferdinand, Budán: Nagel és Wischan-nál kaphatók; Legújabb szerkezetű népszerű

MAGYAR LEVELEZŐ

és házi-ügyvéd,

vagyis: mindennemű viszonyokban előforduló levelek, különösen kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok s oklevelek szerkesztésére vezérlő segéd-kézikönyv.

számos példával felvilágosítva. Szerkeszté

FARKAS ELEK.

Nyolczadik javított s magyar törvények és a mostani viszonyokhoz alkalmazott kiadás.

Borítékba fűzve ára 80 krajczár ausztr. ért.

Megjelent:

HUNNIA.

Irta

KIS LAJOS,

volt kir. magyar udvari ügyvivő és igazságügyminiszeri tanácsos.

Ára borítékba fűzve egy huszas vagy 35 osztr. krajczár.

Pest, Rath Mór bizománya 1866. 1449 (3-8)

FOG-SZIVARKAK,

legújabb, s mint legjobbnak elismert s legkényelmeseb szer a fogfájás minden neme ellen.

egyedüli feltalálója: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész Pesten, király-utca 7-dik sz. a. Ezen fog-szivarkák, kényelmes alkalmazásuk s biztos hatásuk végett

átalános használatra minden magaslatla nélkül maguk-magukat a legjobban ajánlják. — A fogfájásban szenvedő azon pillanatban meggyőződést szerezhet magának, hogy egy jeles és okos-rileg összeállított készítménnyel — mely a ciznak tökéletesen megfelel — van dolga. Gyermekek és nők azokat szinte egész kényelemmel használhatják. Miután a fogfájás oly sok kellemetlenséggel jár s legtöbb esetben éjjelen, mikor fájdalom-csillapító szer épen kéznél nincs, lép be, — ezszertü s egyszerűs mind kívánatos volna, hogy ha ezen fog-szivarkák mint legjobb házi óvszer, minden háznál készletben tartatnának.

Ára egy skatulyának 1 ft., skatulyának 50 kr. Postán küldve 10 krcal több. Ismétlődő illendő száalékban részesülnek. Kiszépponti elküldési raktár: a fentírtott gyógyszerésznél. Megrendelhető továbbá a Magyar- és szomszédországok, valamint az összes osztrák tartományok minden gyógyszerésznél. 1389 (18-0)

A KORNEUBURGI MARHAPOR

marhabetegségek s marhavész ellen a legnagyobb eredménnyel használható; az ellenállási erőt gyámolítja s minden dögös befolyásoktól megóvja, gátot vet továbbá mindazon betegségeknek, melyeknek legtöbbnyire a marhak kitéve vannak; kitűnő hathatóságot igazolja különösen lovaknál a mirigy, torokfájás, belgőrcs s zabálási hiány esetében. Szarvasmarhaknál: a vér-fájás, azelhas, s a tej megjobbitásánál, nagy hatást gyakorol továbbá a borjúzás alkalmával; juhoknál feletté ajánlatos a májgilliszta eltávolítására s az altesti bántalmak minden nemeiben. Valódi minőségben kapható **PESTEN: Török József** gyógyszerésznél király-utca 7. sz. a., **Thalmayer és farsa, s Halbauer** testvérekénél. **BUDÁN:** az udvari gyógyszerházban, s Magyarországi legtöbb városában, melyek hírlapilag időről-időre közöltetnek. 1458 (2-8)

A „TANULÓHOZ”

cimzett papírkereskedés, hatvani-utca 6. sz. a., a nemzeti kaszinó átellenében ajánlja dusan felszerelt raktárát mindennemű

IRÓ- ÉS RAJZESZKÖZÖKKEL a legutányosabb árak mellett.

Karácsonyi ajándékoknak különös olcsó levélpapírok monogramokkal.

100 db. fehér levélpapír névvel — ft. 50 kr. 100 db. szines legin. levélpapír — ft. 80 kr. 100 db. pir névvel — ft. 1 ft. — kr. 100 „ finom mono- — ft. 1 ft. — kr. 100 „ látogatójegyek lithogr. 1 ft. — kr. 100 „ grammal szinben — ft. 50 kr. 100 „ levélpapír arczképpel 2 ft. 75 kr.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett legpontosabban szolgáltatnak **DAVID és KURTZ.** 1422 (4-4)

Olcsó és czélszerű ajándékok HARIS PÁLNAI

Pesten, Deák Ferencz-utca 15. sz. alatt kaphatók, u. m.:

1 levélmásoló vasgép fa-alappal 4 ft. 50 kr., minden szükségletekkel tökéletesen ellátva 6 ft. egész 7 ft. Fgészen vasból vas alappal 14 ft., minden szükségletekkel ellátva 17-18 ft.

100 db. 8-ad levélpapír — ft. 45 kr. 100 dombor szines monogrammért vagy 2 szóért avagy egy szóért arabesquebe foglalva csak 1 ft. fizetendő.

100 „ „ vastagabb — ft. 65 kr. 100 dombor nyomatu látogatójegyek 80 kr. 100 „ „ vastag angol — ft. — kr. 100 finom fekete könyvomat 1 ft. — kr. 100 „ „ legvastag angol — ft. 40 kr. 2.soros nyomat 1 ft. 50 kr. 100 „ csipkészdü szines zo. 3.soros nyomat 2 ft. — kr. 100 „ mánczos és dombor-nyomatott szelü . . . 1 ft. 60 kr. 100 pecsétostja saját arczképpel fényképleg . . . 3 ft. — kr. 100 „ szines levélvek . . . 1 ft. — kr. 6 darab Hermesféle rajzminta, 100 „ gyászszegély 1 ft. 10 kr. — 1 ft. 60 kr. minden nemből vegyítve . . . 30 kr. 100 „ levélpapírokra alkalmazandó photographia 3 ft.; a papirt lehet bármelyiket hozzáválasztani, e végre 1 jó példány ki- 1 nagy negyedes minta . . . 20 kr. vánatos beküldeni. Elvélpapírokhoz kellő 1 felvies minta . . . 40 kr. borítékok 100-a 30 krtól 1 ft. g kapható. Mindennemű rajzeszközök, rajzpapírok leg- 100 dombor nyomásért 2 előbetüvel vagy olcsóbban kaphatók. 1464 (3-0) 2 szóért csak 12 kr.

RÁTH MÓRNÁL Pesten, a „vastuskóhoz” kapható:

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN utolsó évei és halála 1848—1860. Irta **KECSKEMÉTHY AURÉL.** Ára 1 ft. 20 kr.

Tartalom: Előszó. — Első látogatásom Döblingben. — Széchenyi utja a döblingi intézetbe, s ott töltött első évei (1848—1852). — Aránylag derült napok, 1853-tól 1860. márcziusig. — Széchenyi irodalmi, politikai és szociális tevékenysége Döblingben. — A sárgakönyv és egyéb röpiratok. — 1860. márczius 3-ka. — Rendőri házmotózás Széchenyinnél s másoknál, s rendőri hős tett egyes epizódjai. — A legnagyobb magyar halála és temetése. — Ki ölte meg Széchenyit? — Nyomozás Dr. Görögen ellen; tanuvalloások és eredményük. — Nagyoknak este sok apróbbát vonja maga után. — Örült volt-e Széchenyi? — Befejzés. 1468 (1)

Mi a háztartás legszebb díszé? Mi a háziasszonyok legnagyobb büszkesége?

A jó és szép porcellán! És ezt a bel- s külföldi legnagyobb s legjobb hiteli gyárak beutazása, és azoknál tömeges bevásárlások folytán nemcsak legnagyobb és legszebb választékban, hanem eddig soha nem létező olcsó árakon szállítani vagyok képes.

Van szerencsém tehát a nagyérdemű közönséget, szálloda-, kávéház- és étteremtulajdonosokat árutáram megszemeelésére, s ezáltal a fentmondottak valóságáról meggyőződés szerzésére tiszteletteljesen meghívni.

A Feketeerdői üveggyár raktára által továbbá képesek vagyok téve minden rendü üvegárut legjobb minőségben és legutányosabban kiszolgáltatni. Végre ajánlom jól berendezett díszmű kereskedésemet, különösen evőeszközöket, chinai ezüst, Alpaca és Packfong árakat, tálcákat, egy szóval háztartási eszközöket legjobb minőségben. **Sonnenfeld József,** 1457 (4-5) N.-Várad, sas utca 4-ik szám.